

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
SILVIO MELI**

Seduta ta' l-4 ta' Dicembru, 2013

Citazzjoni Numru. 351/2004

**Alfred Axisa
(karta ta' l-identita` numru 244342 (M))
U b'digriet datat il-5 ta' Settembru, 2013, il-gudizzju
gie trasfuz fil-persuna ta' Emanuela Axisa
vs**

**Roger Attard u b'digriet tal-10 t'Ottubru, 2007, giet
kjamata fil-kawza s-socjeta` Citadel Insurance p.l.c.**

Il-Qorti,

1.0. Rat ic-citazzjoni fuq indikata datata is-17 ta' Mejju, 2004, li permezz taghha l-attur sintetikament ippremetta s-segwenti:

1.1 Illi waqt li l-attur kien qed isuq it-taxi numru
JTY – 108, ghall-habta tas-saghtejn ta' fil-ghodu

(2:00a.m.) tal-5 ta' Mejju, 2003, fi Triq George Borg Olivier, San Giljan, kien involut f'incident awtomobilistiku ma' vettura bin-numru ABK – 031 misjuqa mill-konvenut Attard;

1.2 Illi konsegwenza tal-istess incident l-attur sofra "*damnum emergens*" konsistenti fi hsara kbira fil-vettura tieghu, tobba u medicini, oltre tlef ta' introjtu minn xogholu;

1.3 Illi l-attur sofra wkoll "*lucrum cessans*" minhabba l-griehi li sofra u ghadu jsofri minn debilita` permanenti;

1.4 Illi ghall-incident *de quo* jahti unikament il-konvenut minhabba imprudenza, imperizja, negligenza u inosservanza tar-regolamenti;

1.5 Illi ghalhekk aderixxa din il-qorti biex ikollu l-opportunita` jwiegeb ghas-segweni talbiet u jghid ghaliex din il-qorti m'ghandhiex:

1.5.1. Tiddikjara lill-konvenut unikament responsabbli ghall-incident in dizamina u ghad-danni ikkagunati lill-attur;

1.5.2. Tillikwida d-danni kollha tal-attur, okkorrendo bl-opra ta' periti nominandi;

1.5.3. Tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur l-ammont hekk likwidat;

1.5.4. Bl-ispejjez kif dedotti fic-citazzjoni promotrici kontra l-konvenut;

2. Rat in-nota t'astensjoni datata l-25 t'Ottubru, 2004, (ara fol 32);

3. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat is-7 ta' Marzu, 2006, li permezz tieghu innominat lill-espert mediku hemm indikat biex jezamina lill-attur u jirrelata fir-rigward, (ara fol 55);

4. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat l-10 t' Ottubru, 2007, li permezz tieghu, wara rikors appozitu datat il-25 ta' Settembru, 2007, (ara fol 93), ordnat il-kjamata in kawza tas-socjeta` *Citadel Insurance p.l.c.*, (ara fol 96);

5.0. Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta` kjamata in kawza riferita fil-paragrafu precedenti datata d-29 t'Ottubru, 2007, li permezz taghha sintetikament esponiet is-segenti:

5.1. Illi t-talbiet attrici huma infondati u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez;

5.2. Illi dan qed jigi ribadit ghaliex il-konvenut mhux unikament responsabbli ghall-incident *in dizamina*;

5.3. Illi fi kwalunkwe kaz, l-attur irid jipprova d-danni realment minnu subiti;

5.4. Salv eccezzjonijiet ohra;

6. Rat ir-relazzjoni medika redatta mill-espert mediku nominat u minnu mahluf in atti fil-15 t'Ottubru, 2008, (ara fol 140);

7. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat is-17 ta' Frar, 2009, li permezz tieghu wara nota appozita datata s-17 t'Ottubru, 2008, il-qorti hatret periti medici addizzjonali, (ara fol 267);

8. Rat ir-relazzjoni medika sussegwenti tal-esperti indikati fil-paragrafu precedenti datata t-8 t'April, 2009, (ara fol 272);

9. Rat ir-rikors datat l-24 ta' Settembru, 2009, li permezz tieghu il-qorti kienet infurmata li l-attur kien miet fil-15 ta' Gunju, 2009, u li kien qed jintalab it-trasfuzjoni tal-gudizzju, (ara fol 277);

10. Rat il-verbal datat l-24 ta' Marzu, 2011, li permezz tieghu il-qorti kienet infurmata li kien hemm il-possibilita` ta' transazzjoni bejn il-partijiet, (ara fol 299);

11. Rat il-verbal tas-6 ta' Gunju, 2012, fejn ghar-raguni hemm indikata l-kawza giet cancellata, (ara fol 303);

12. Rat ir-rikors datat is-6 ta' Gunju, 2012, li permezz tieghu intalab li l-kawza terga' tigi mqieghda fuq il-lista tal-kawzi, (ara fol 305);

13. Rat id-digriet taghha datat it-8 ta' Gunju, 2012, li permezz tieghu il-kawza giet riappuntata, (ara fol 306);

14. Rat id-digriet taghha datat it-13 ta' Novembru, 2012, li permezz tieghu awtorizzat lill-partijiet biex jitrattaw il-kaz finalment skont il-modalita` hemm indikata, (ara fol 322);

15. Rat id-digriet taghha datat il-5 ta' Settembru, 2013, li permezz tieghu laqghet it-talba ghat-trasfuzjoni tal-gudizzju fil-persuna ta' Emanuela Axisa kif mitlub, (ara fol 277);

16. Rat in-nota ta' referenzi, (ara fol 333);

17. Ezaminat ix-xhieda mismugha quddiem il-qorti diversament preseduta flimkien mar-relazzjonijiet medici prodotti u mad-dokumenti esebiti;

18. Ezaminat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-abbli rapprezentanti legali tas-socjeta` kjamata in kawza, (ara fol 325) u tal-attur, (ara fol 329);

19. Semghet it-trattazzjoni orali tal-abbli rapprezentant legali tal-attur;

Ikkonsidrat:

20.0. Illi l-incident awtomobilistiku in dizamina jista' jigi sintetikament espost bil-mod segwenti:

20.1. Illi dan l-incident sehh fil-5 ta' Mejju, 2003, ghall-habta tas-saghtejn ta' fil-ghodu, (2:00am), fi Triq George Borg Olivier, San Giljan, kantuniera mac-*Chains Restaurant*;

20.2. Illi fl-incident kienu nvoluti l-attur illum mejjet, u l-konvenut li kienu qed isuqu l-vetturi rispettivi taghhom fuq indikati, (ara paragrafu numru wiehed punt wiehed, (1.1), aktar qabel);

20.3. Illi skont ix-xhieda prodotta irrizulta li l-konvenut skidja u wara li dahal fil-karreggjata opposta, habat mal-attur Axisa, (ara fol 56, skizz a fol 58, 66 u 119);

20.4. Illi mal-impatt il-vettura tal-attur iddawret u l-istess attur storda, (ara fol 119);

Ikkonsidrat:

21.0. Illi skont l-ewwel relazzjoni medika prodotta jirrizulta sintetikament is-segwenti:

21.1. Illi wara l-incident l-attur ittiehed l-isptar madwar erba' (4) sieghat wara l-incident, (ara fol 141);

21.2. Illi mill-X-ray irrizulta li Axisa kiser il-galletta ta' irkoptu l-leminja u kellu kontuzjoni f'dahru;

21.3. Illi Axisa gie rilaxxat mill-Isptar u baqa' jattendi l-*"Out Patients Department"* kull xahar, (ara fol 141);

21.4. Illi wara madwar hmistax (15) ghamlulu l-gibz f'saqajh, (ara fol 141), li dam bih bejn xahrejn (2) sa tlieta (3), xhur (ara fol 141);

21.5. Illi Axisa baqa' jara konsulent privatament, (ara fol 141);

21.6. Illi kagun tal-incident *de quo* Axisa baqa' jilmenta minn ugiegh f'irkuptejh, (ara fol 142);

21.7. Illi wara li l-espert mediku ezamina lil Axisa irrizulta s-segwenti:

21.7.1. Illi l-movimenti ta' rkuptejh kienu tajbin – minghajr nefha, ilma, ugiegh jew tqarmic fihom, (ara fol 142);

21.7.2. Illi l-*McMurray Test* li hu ezami specifiku ghal *meniscus* tal-irkoppa, kien wiehed negattiv;

21.7.3. Illi l-pxiexen tieghu ma kienux minfuhin;

21.7.4. Illi l-gogi tal-eghkiesi kellhom movimenti shih u kienu normali ghal kollox, (ara fol 142);

21.7.5. Illi ezami ta' dahar Axisa irrizulta li kien normali u wera movement tajieb, (ara fol 143);

21.7.6. Illi irrizulta li kien qed isofri minn ugiegh fin-naha ta' wara ta' sidru, (ara fol 143);

21.7.7. Illi ghalkemm zappap meta gie ezaminat il-mixi tieghu, l-istess Axisa ma zappapx meta mexa meta kien aljenat, (ara fol 143);

21.7.8. Illi l-ezami tal-espert mediku sar hames (5) snin wara l-incident, (ara fol 143);

21.7.9. Illi l-istess espert mediku ma sab l-ebda dizabilita` f'Axisa, (ara fol 144);

22.0. Illi r-relazzjoni tal-perizja perizjuri hi differenti, senjatament:

22.1. Illi Axisa deher b'sahthu u ma zappapx;

22.2. Illi ma kienx komdu jinzel gharkubtejh fuq il-lemin, (ara fol 274);

22.3. Illi kien konkluz li Axisa kien fieq sewwa mill-griehi tal-incident in dizamina, (ara fol 275);

22.4. Illi ma rrizultax li kien ibati mill-artrite, (ara fol 276);

22.5. Illi nonostante s-suespost, iddecidew li jiddikjaraw li Axisa kellu dizabilita` ta' tnejn fil-mija, (2%);

Ikkunsidrat:

23. Illi ghandha tirrileva li d-dikjarazzjoni ta' dizabilita` hawn riskontrata tippekka fil-logika stante li waqt l-ezamijiet medici kienu kollha sodisfacenti tant li gie dikjarat mill-istess esperti medici nominati in eskussjoni li Axisa kien fieq mill-konsegwenzi tal-kollizzjoni, izda nonostante cio` fl-istess hin allokaw *quantum* ta' dizabilita` meta din ma tirrizultax gustifikata;

24. Illi stante n-nuqqas ta' logika riskontrata din il-qorti qed tiskarta din il-konkluzjoni, u tiddikjara li qed tistrieħ fuq l-analizi medika ta' l-ewwel espert fuq elenkat, (ara paragrafu numru wiehed u ghoxrin, (21), aktar qabel);

Ikkonsidrat:

25.0. Illi fuq il-mertu din il-qorti ghandha tirrileva s-segwent:

25.1. Illi qabel xejn tissottolinea li l-konvenut Attard hu fi stat ta' kontumacja;

25.2. Illi skont xhud okulari li kien qed isuq wara t-taxi ta' Axisa prodott in atti jirrizulta li d-dinamika tal-incident saret bil-mod segwenti:

25.2.1. Illi l-incident *de quo* sehh għall-habta tas-saghtejn ta' fil-ghodu (2.00a.m.) fi Triq George Borg Olivier, San Giljan;

25.2.2. Illi meta dan ix-xhud okulari wasal hdejn ic-Chains l-ewwel sema *break* u wara ra karozza gejjja mid-direzzjoni opposta;

25.2.3. Illi din l-istess vettura indikata fil-paragrafu precedenti baqghet diehla *head on* fuq it-taxi;

Ikkunsidrat:

26. Illi assodata d-dinamika tal-incident in dizamina ghandu jkun pacifiku li r-responsabbilita` tal-istess hi kompletament fuq il-konvenut Attard u dan, stante l-velocita` eccessiva li kien qed isuq biha;

Ikkunsidrat:

27. Illi pero` ghandu jinghad li jirrizulta li l-istess Axisa ma kienx liebes ic-cinturin tas-sigurta` meta sehh l-incident in dizamina, (ara fol 272);

28. Illi ghalhekk ghandu wkoll ikun pacifiku li l-istess Axisa ikkontribwixxa b'dan il-mod fid-danni minnu sofferti, specjalment ghal dak li jirrigwarda d-dannu riskontrat f'sidru wara li habat mal-hadid tal-*steering*, (ara fol 122), nonostante l-ezenzjoni immatura, imprudenti u nieqsa mill-gherf li sewwieqa tat-taxi ghandhom milli jilbsu dan ic-cinturin waqt is-sewqan;

29. Illi ghalhekk ghandu zgur ikun pacifiku li l-inkolumita` personali m'ghandha qatt tigi sovrastata mill-kumdita` irrizzorja;

Ikkunsidrat:

30.0. Illi rigward id-danni sofferti mill-attur Axisa ghandu jinghad is-segwenti:

30.1. Illi din il-qorti taqbel pjenament mal-paragrafu numru hmistax (15) tan-nota ta' sottomissjonijiet tal-attur, (ara fol 331), li *a tenur* tal-artikolu 1045 tal-Kodici Civili jelenka s-segwenti kapi ta' danni risarcibbli f'kazijiet bhal dak in dizamina;

30.1.1. It-telf effettiv direttament soffert mis-sinistrat, (*damnum emergens*);

30.1.2. L-ispejjez li s-sinistrat ikun kostrett jaghmel minhabba l-hsara minnu sofferta, (*damnum emergens*);

30.1.3. It-telf ta' paga jew qliegh iehor attwali soffert mis-sinistrat, (*damnum emergens*);

30.1.4. It-telf ta' qliegh futur, (*lucrum cessans*);

30.2. Illi pero` l-istess artiklu tal-Kodici Civili indikat fil-paragrafu precedenti ikompli jistipula fit-tieni komma tieghu:

30.2.1. Illi s-somma moghtija ghall-inkapacita` riskontrata tigi stabbilita mill-qorti;

30.2.2. Illi dan il-qorti tistabbilixxi tali somma wara li tqis is-segwenti:

30.2.2.i. Ic-cirkostanzi tal-kaz;

30.2.2.ii. Ix-xorta u l-grad ta' inkapacita` ikkagunata;

30.2.2..iii. Il-kondizzjoni tas-sinistrat;

30.3. Illi dan l-ahhar rekwizit jirrizulta pjuttost injorat mill-gurisprudenza lokali u tali sitwazzjoni tghajjat ghal rimedju gust;

Ikkonsidrat:

31. Illi rizultat ta' analizi tad-dokumentazzjoni prodotta fir-rigward din il-qorti taqbel mal-komputazzjoni attrici tad-danni sofferti mill-attur bhala *damnum emergens* li l-ammont ta' danni hekk riskontrat jammonta ghal sitt elef, seba' mija u tnejn u tletin Ewro u erbgha u ghoxrin centezmu, (€6,732.24), kif hemm spjegat, (ara fol 331);

32.0. Illi rigward il-*lucrum cessans* involut din il-qorti ezaminat ukoll id-dokumentazzjoni fir-rigward u taqbel ukoll mas-sottomissjoni attrici fir-rigward kif riprodotta fil-

paragrafu numru tmintax (18) tal-istess, (ara fol 331), fejn gie ritenut li ghandhom jittiehdu s-segwenti in konsiderazzjoni:

32.1. Il-paga;

32.2. Iz-zidiet fil-paga moghtija minn zmien ghal zmien;

32.3. L-oghli tal-hajja;

32.4. Il-varjazzjoni fl-inflazzjoni matul iz-zmien ikkoncernat;

32.5. Illi bhala medja, l-qrati Maltin japplikaw medja ta' ghoxrin fil-mija (20%) fuq id-dhul tas-sinistrat fid-data tal-incident, (ara **Baldacchino nomine vs L-Avukat Dottor Mifsud Bonnici et nomine, Qorti ta' l-Appell, (Civili Superjuri), datata l-25 t'April, 2008**);

Ikkonsidrat:

33. Illi meta sehh l-incident l-attur kellu wiehed u sittin sena (61) u miet ta' madwar sitta u sittin (66) sena, (ara fol 1 u fol 277);

34. Illi jirrizulta assodat li l-attur kien *self-employed* u ma kellu l-ebda intenzjoni jirtira mix-xoghol, (ara fol 331);

35. Illi nonostante s-suespost l-attur miet wara hames (5) snin mill-incident *de quo*, mhux kif ritenut fil-paragrafu tnejn u ghoxrin (22) tas-sottomissjonijiet skritti tal-attur, (ara fol 332);

36. Illi kieku ghal grazzja tal-argument din il-qorti kellha tilqa' s-sottomissjoni tal-attur fir-rigward kienet takkorda telf ta' qliegh ghall-perjodu meta l-attur kien ikun diga mejjet u allura, tkun qed tagixxi kontra kull logika u gustizzja;

Ikkunsidrat:

37. Illi rigward id-*dizabilita`* eventwalment riskontrata, fid-dawl tas-suespost qed tirrespingi l-konkluzjonijiet in eskussjoni u qed taghmel taghha l-konkluzjoni tal-espert mediku originarjament nominat, (ara paragrafu numru wiehed u ghoxrin (21), aktar qabel);

Ikkunsidrat:

38.0. Illi tenut kont tas-suespost din il-qorti qed tillikwida d-danni sofferti mill-attur Axisa bil-mod segwenti:

38.1. *Damnum Emergens*:

38.1.1. Illi kif assodat mill-ircevuti u mill-assjem tal-provi prodottii dan jammonta ghal sitt elef, seba' mija u tnejn u tletin Ewro u erbgħa u ghoxrin centezmu, (€6,732.24);

38.2. *Lucrum Cessans*:

38.2.1. Illi a bazi tal-paga ippercepita ta' sitt elef u mitt Ewro, (€6,100.00), annwi, tiffissa dan fl-ammont komplessiv globali ta' tletin elf u hames mitt Ewro, (€30,500.00);

Ikkonsidrat:

39.0. Illi għaldaqstant in vista tas-suespost din il-qorti hi sodisfatta li l-attur ipprova l-kaz tieghu fid-dawl tar-rizultanzi fuq elenkati u filwaqt li tirrespingi l-eccezzjonijiet tas-socjeta` kjamata in kawza, takkolji t-talbiet attrici u konsegwentement:

DECIDE:

39.1. Tiddikjara li l-konvenut Roger Attard kien unikament responsabbli għall-incident in dizamina fuq

elenkat u ghad-danni minnu ikkagunati lill-attur Alfred Axisa;

39.2. Tillikwida d-danni komplessivi sofferti mill-attur fil-ammont ta' sebgha u tletin elf, mitejn u tnejn u tletin Ewro u erbgha u ghoxrin centezmu, (€37,232.24), kif fuq espost, (ara paragrafu numru seba' u tletin, (37), aktar qabel);

39.3. Tikkundanna lill-konvenut Roger Attard biex ihallas lil Emanuel Attard aventi kawza in sostituzzjoni ta' Alfred Axisa l-ammont hekk likwidat fil-paragrafu precedenti;

39.4. Bl-ispejjez kif dedotti fic-citazzjoni promotrici kontra l-konvenut Roger Attard.

Kopja Informali ta' Sentenza

Onor. Imhallef Silvio Meli

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----